

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Скопје, 31 март 2023 година

Соопштение за печатот

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: четврт квартал 2022 година

На крајот на четвртиот квартал од 2022 година, **бруто надворешниот долг** изнесува 10.856 милиони евра и забележа квартално намалување од 241 милион евра. **Бруто надворешните побарувања** забележаа намалување од 673 милиони евра и изнесуваат 6.507 милиони евра. Поголемото квартално намалување на побарувањата во однос на обврските доведе до зголемување на **нето надворешниот долг** за 432 милиона евра, со што на крајот на декември 2022 година тој изнесува 4.349 милиони евра. Притоа, зголемувањето на нето надворешниот долг во четвртиот квартал произлегува од зголемувањето на приватниот нето-долг за 389 милиони евра и јавниот нето-долг за 43 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2021		30.09.2022		31.12.2022		квартална промена			промена во однос на крај на претходна година		
	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	% БДП	мл. евра	%	п.п.	мл. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	9,576.6	81.9	11,096.6	86.0	10,855.8	84.2	-240.8	-2.2	-1.9	1,279.2	13.4	2.2
Бруто надворешен долг без репо	9,440.9	80.8	10,386.6	80.5	10,411.0	80.7	24.4	0.2	0.2	970.2	10.3	0.0
Долгорочен долг	7,410.7	63.4	7,598.2	58.9	7,811.0	60.6	212.8	2.8	1.7	400.4	5.4	-2.8
Краткорочен долг	2,166.0	18.5	3,498.4	27.1	3,044.8	23.6	-453.7	-13.0	-3.5	878.8	40.6	5.1
Краткорочен долг без репо	2,030.2	17.4	2,788.5	21.6	2,600.0	20.2	-188.5	-6.8	-1.5	569.8	28.1	2.8
Јавен долг	4,802.0	41.1	5,344.0	41.4	5,205.5	40.4	-138.5	-2.6	-1.1	403.5	8.4	-0.7
Јавен долг без репо	4,666.2	39.9	4,634.1	35.9	4,760.8	36.9	126.7	2.7	1.0	94.6	2.0	-3.0
Приватен долг	4,774.6	40.8	5,752.6	44.6	5,650.3	43.8	-102.3	-1.8	-0.8	875.6	18.3	3.0
Бруто надворешни побарувања	5,915.2	50.6	7,179.7	55.7	6,507.1	50.5	-672.6	-9.4	-5.2	591.9	10.0	-0.2
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	5,880.7	50.3	6,739.3	52.3	6,362.5	49.3	-376.8	-5.6	-2.9	481.8	8.2	-1.0
Нето надворешен долг	3,661.4	31.3	3,916.9	30.4	4,348.6	33.7	431.8	11.0	3.3	687.2	18.8	2.4
Нето надворешен долг без репо	3,560.2	30.5	3,647.3	28.3	4,048.6	31.4	401.2	11.0	3.1	488.4	13.7	0.9
МИП, нето	-7,244.9	-62.0	-7,833.2	-60.7	-8,150.8	-63.2	-317.6	4.1	-2.5	-905.9	12.5	-1.2

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2021 година е претходен, додека за 2022 година е проценет податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, четврто тримесечје од 2022 година“ од 2.3.2023 година).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**¹, на крајот на декември 2022 година, изнесува 8.151 милион евра, или 63,2% од проценетиот БДП² за 2022 година. Најголемиот дел од овој износ, или 84%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 69% се врз основа на сопственички капитал.

¹ Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

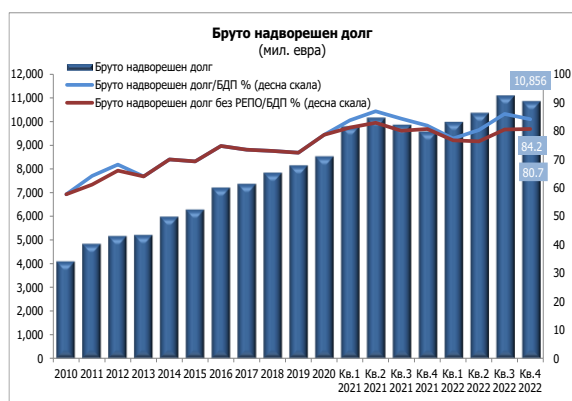
² Податокот за БДП за 2022 година е проценет податок (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, четврто тримесечје од 2022 година“ од 2.3.2023 година).

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Бруто надворешен долг

Бруто надворешниот долг, на крајот на декември од 2022 година, изнесува 10.856 милиони евра (или 84,2% од проценетиот БДП) и бележи квартално намалување од 241 милион евра (или за 2,2%). Доколку од долгот се исклучи ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка³, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 24 милиони евра. Притоа, јавниот долг бележи зголемување за 127 милиони евра, под влијание на растот на обврските на секторот „држава“ од 160 милиони евра. Од друга страна, во последниот квартал на 2022 година, приватниот долг бележи намалување од 102 милиона евра, исклучиво поради намалувањето на долгот на капитално поврзаните субјекти (за 130 милиони евра). Останатите негови компоненти, обврските на небанкарскиот приватен сектор и на приватните банки, бележат квартален раст од 20 милиони евра и 7 милиони евра, соодветно.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Во споредба со крајот на 2021 година, бруто надворешниот долг е повисок за 1.279 милиони евра, или за 13,4%. Со исклучување на ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешниот долг е зголемен за 970 милиони евра, при раст на приватниот надворешен долг (за 876 милиони евра) и јавниот надворешен долг (за 95 милиони евра). Зголемувањето на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 506 милиони евра), на небанкарскиот приватен сектор (за 249 милиони евра) и на приватните банки (за 121 милион евра). Повисокиот јавен долг е резултат на растот на долгот на јавните банки и

³ Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми“) коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Во исто време, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на бруто-побарувањата. Гледано во целина, овие трансакции имаат неутрален ефект на нето-основа доколку се склучуваат истовремено во ист износ. Доколку склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки, тие имаат влијание врз бруто и нето надворешниот долг и бруто-побарувањата.

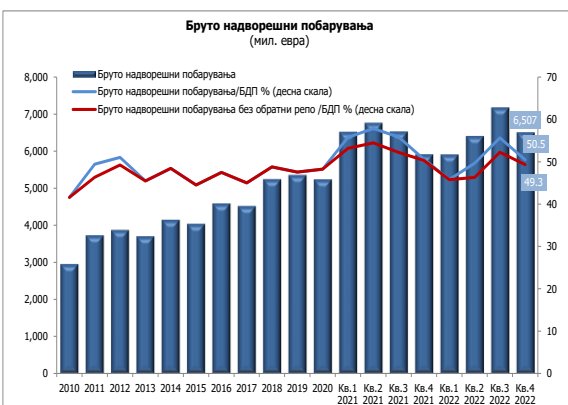
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

јавните претпријатија (за 54 милиони евра), на секторот „држава“ (за 37 милиони евра) и на централната банка (за 3 милиони евра).

Бруто надворешни побарувања

Бруто надворешните побарувања, на крајот на четвртиот квартал од 2022 година, изнесуваат 6.507 милиони евра (или 50,5% од проценетиот БДП) и остварија квартално намалување од 673 милиони евра (или за 9,4%). Доколку се исклучи ефектот од специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се намалени за 377 милиони евра и изнесуваат 6.362 милиона евра. Оваа квартална промена е резултат на намалените приватни побарувања за 491 милион евра, во услови на зголемени јавни побарувања за 114 милиони евра. Падот на приватните побарувања произлегува од намалените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 462 милиона евра) и на останатите сектори (за 50 милиони евра), при зголемени побарувања на депозитните институции (за 22 милиона евра). Зголемувањето кај јавните побарувања е резултат на растот на побарувањата на централната банка.

Во споредба со крајот на претходната година, бруто надворешните побарувања се повисоки за 592 милиона евра, или за 10%. Без ефектот од специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка, бруто надворешните побарувања се зголемени за 482 милиона евра, и тоа како резултат на зголемените приватни и јавни побарувања (за 283 и 199 милиони евра, соодветно). Растот на приватните побарувања се објаснува со зголемените побарувања на останатите сектори (за 199 милиони евра), на капитално поврзаните субјекти (за 81 милион евра) и побарувањата кај депозитните институции (за 3 милиони евра), додека зголемените јавни побарувања се одраз на порастот на официјалните девизни резерви на централната банка.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

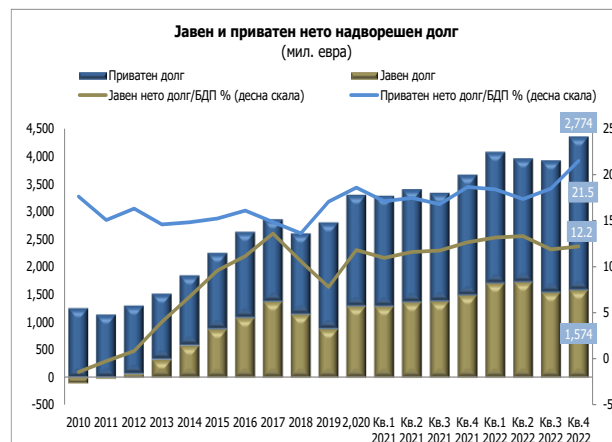
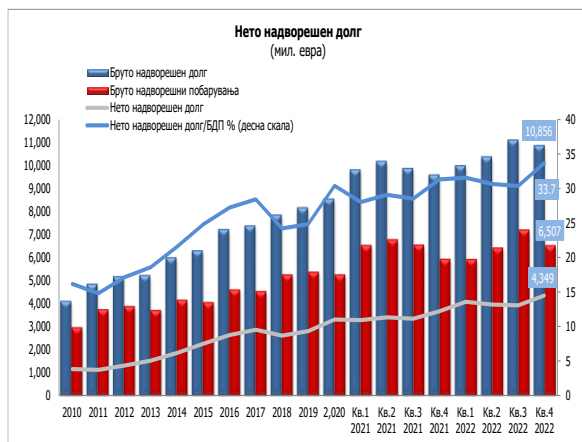

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Нето надворешен долг

На 31.12.2022 година, нето надворешниот долг изнесува 4.349 милиони евра (или 33,7% од проценетиот БДП). Нето надворешниот долг во четвртиот квартал од 2022 година е зголемен за 432 милиона евра, или за 11%. Од аспект на структурата, и понатаму поголемо учество во вкупниот нето-долг има приватниот нето-долг со 64%.

Во однос на крајот на 2021 година, нето надворешниот долг е зголемен за 687 милиони евра (или 18,8%), при зголемување на нето приватниот долг (за 593 милиони евра) и зголемување на нето јавниот долг (за 95 милиони евра).

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на четвртиот квартал од 2022 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 318 милиони евра и изнесува 8.151 милион евра, што претставува 63,2% од проценетиот БДП за 2022 година.

Кварталното зголемување на негативната МИП, нето, произлегува од поголемото намалување на средствата (за 636 милиони евра) во однос на намалените обврски (за 318 милион евра). Анализирано по инструменти, нето-обврските врз основа на должнички инструменти бележат зголемување за 432 милиона евра, додека нето-обврските врз основа на сопственички инструменти се намалени за 114 милиони евра.

Во споредба со крајот на 2021 година, негативната МИП, нето, е зголемена за 906 милиони евра, како резултат на растот на нето-обврските врз основа на должнички инструменти (за 687 милиони евра) и на сопственички инструменти (за 219 милиони евра).

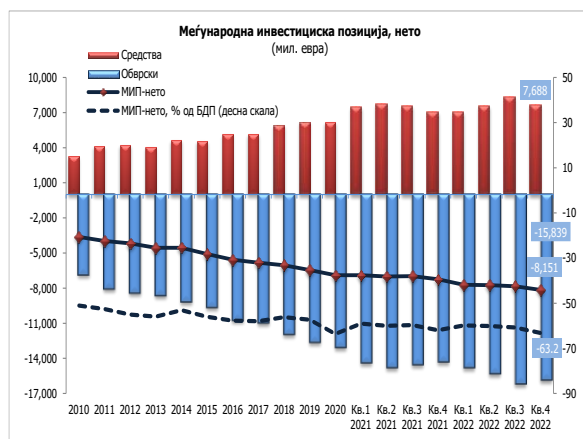
Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

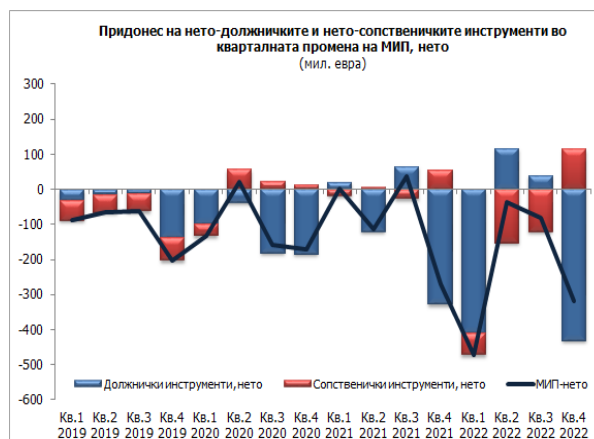
(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Кв.1 2021	Кв.2 2021	Кв.3 2021	Кв.4 2021	Кв.1 2022	Кв.2 2022	Кв.3 2022	Кв.4 2022
Меѓународна инвестициска позиција, нето	-5,082.7	-5,576.0	-5,822.5	-6,039.5	-6,458.4	-6,900.6	-6,898.2	-7,012.8	-6,974.4	-7,244.9	-7,716.3	-7,751.4	-7,833.2	-8,150.8
Средства	4,571.9	5,171.3	5,157.3	5,913.6	6,163.8	6,172.5	7,477.9	7,773.2	7,555.2	7,041.4	7,066.8	7,542.1	8,323.7	7,687.9
Директни инвестиции	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	784.3	1,078.6	1,077.6	1,181.2	915.5	1,304.1	1,311.4	1,470.9	1,020.3
Портфолио инвестиции	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	470.9	513.3	548.2	561.7	650.0	626.7	611.4	617.4	695.3
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.5	4.9	5.3	5.6	6.0	6.0	2.7	3.1	3.1
Валутни и депозити	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	562.9	524.3	522.5	540.7	657.6	648.3	684.5	670.3	653.5
Заеми	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	87.3	391.8	490.8	521.9	125.9	95.9	520.4	522.2	224.4
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	902.3	1,025.6	1,097.4	1,052.7	1,042.3	1,112.8	1,295.0	1,285.5	1,228.2
Останати сметки за наплата	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.4	0.3	0.3	0.6	0.9	0.5	0.5	0.5	0.3
Девизни резерви	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.9	3,939.2	4,031.1	3,690.7	3,643.3	3,272.5	3,116.1	3,753.8	3,862.9
Обврски	9,654.6	10,747.3	10,979.8	11,953.0	12,622.2	13,073.1	14,376.1	14,785.9	14,529.6	14,286.3	14,783.1	15,293.5	16,156.9	15,838.7
Директни инвестиции	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,537.1	6,797.7	6,944.4	7,029.6	7,089.2	7,582.0	7,723.4	8,076.2	7,864.9
Портфолио инвестиции	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	2,103.8	2,699.3	2,707.4	2,222.6	2,159.2	2,014.5	1,820.3	2,037.9	2,110.2
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	5.0	4.5	3.9	3.3	2.7	3.0	3.3	3.4	3.4
Валутни и депозити	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	253.3	272.8	271.0	226.2	297.3	442.8	484.9	467.6	471.0
Заеми	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,267.2	3,597.9	3,831.9	3,857.8	3,580.3	3,502.8	3,988.3	4,223.4	4,058.4
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	827.8	924.7	948.6	948.1	910.3	989.3	1,020.4	1,084.0	1,080.7
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на ввлекување (нето-создавање обврски)	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	77.4	79.2	78.7	241.9	247.3	248.6	252.8	264.5	250.1

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Ревизии на податоците

Податоците за бруто надворешниот долг и побарувањата во ова соопштение содржат редовни ревизии на податоците за периодот јануари – септември 2022 година. Промените кај бруто надворешниот долг и побарувањата произлегуваат од подобриот опфат на податоците кај заемите и трговските кредити и аванси. Од аспект на насоката на промените, во трите квартали на 2022 година, ревизијата на податоците доведе до зголемување на бруто надворешниот долг за 4 милиони евра во првиот, 8 милиони евра во вториот и 19 милиони евра во третиот квартал. Исто така, бруто надворешните побарувања

Народна банка на Република Северна Македонија Дирекција за статистика

се зголемени во сите три квартали од 2022 година, и тоа за 2 милиона евра, 9 милиони евра и 8 милиони евра, соодветно. Истовремено, овие промени се одразија и кај нето надворешниот долг како зголемување на нето надворешниот долг во првиот и третиот квартал (за 3 и 12 милиони евра, соодветно) и намалување на нето-долгот во вториот квартал (за 1 милион евра).

Ревизијата на податоците за меѓународната инвестициска позиција, нето, доведе до намалување на негативната МИП за 7 милиони евра во првиот, 21 милион евра во вториот и 18 милиони евра во третиот квартал. Покрај промените кај должничките инструменти, ревизијата ги опфаќа и промените кај сопственичките инструменти, коишто речиси во целост се резултат на новите податоци добиени од кварталните извештаи за остварениот и планираниот финансиски резултат на друштвата со директни инвестиции од странство.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:

http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspix

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspix

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:

http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:

http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:

http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 јуни 2023 година (референтен пресек заклучно со март 2023 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).